

Hans Jørgen Whitta-Jacobsen
Professor

Beskatning og arbejdskraftmobilitet.

Dette forskningsprojekt beskæftiger sig med visse incitamentseffekter af skattesystemet, som hidtil ikke har været særlig meget analyseret i den økonomiske litteratur, men som må formodes at være af afgørende betydning for vigtige og aktuelle økonomisk politiske problemstillinger.

Projektet fokuserer på, hvordan skattesystemet, særlig marginalbeskatningen, påvirker den grad, hvori arbejdskraftens udnytter forbedrede indtjeningsmuligheder potentielt opnået ved jobskift, eller kort sagt, hvordan marginalbeskatningen påvirker arbejdskraftens mobilitetsgrad.

Projektet sigter i særdeleshed på at kvantificere de økonomiske effektivitetsgevinster, der opnås ved en (fuldt finansieret) lavere marginal beskatning af normale arbejdsindkomster gennem en sådan skatteomlægnings påvirkning af arbejdskraftmobiliteten (i tillæg til de gevinster, der følger af øget arbejdsudbud i en traditionel timemæssig betydning).

20. OKTOBER 2005

STUDIESTRÆDE 6
1455 KØBENHAVN K

DIR 35 32 30 30

FAX 35 32 30 00

jacob@econ.ku.dk

www.econ.ku.dk

Arbejdskraftens tendens til at søge mod beskæftigelse, hvor dens produktivitet og indtjeningsevne er højest, er af afgørende samfundsøkonomisk betydning, såvel ud fra en effektivitetsbetragtning som med hensyn til, hvor stort et skatteprovenu det offentlige opnår for et givet skattesystem.

Faktisk er traditionelle begrundelser for det fri markedssystems hensigtsmæssighed, som fx fremført af von Hayek m. fl. i forrige århundrede, netop funderede i "kapitalismens dynamik", forstået som markedernes evne til via de økonomiske aktørers reaktioner på prissignaler at føre ressourcerne hen, hvor disses produktivitet er højest. Der er dog ikke megen økonomisk teori, der lægger vægt på denne dynamik. I nærværende sammenhæng gælder fx, at effektivitetseffekterne af beskatning af arbejdsindkomst i meget høj grad har været søgt forstået ud fra en statisk arbejdstidsbetragtning og i meget liden grad ud fra en dynamisk arbejdsmobilitetsbetragtning.

Dette forskningsprojekt søger i nogen grad at råde bod på dette ved at inddrage den dynamiske mobilitetsbetragtning i en vurdering af skattesystemets effektivitetseffekter. Nedenfor beskrives projektet nærmere mht. baggrund, metode og tidsmæssige planer for publikationer:

"Beskatning og arbejdskraftmobilitet" (eng. titel: "Taxation and Labor Mobility"), forskningsprojekt ved professor Claus Thustrup Kreiner, lektor Jakob Roland Munch, og professor Hans Jørgen Whitta-Jacobsen.

Baggrund: En bølge af skattereformer af "første generation" gennemført i USA og Europa har sigtet på at øge skattebasen, fx ved sanering af fradrag, og bruge det herved vundne råderum til lempelse af marginalbeskatningen på almindelige arbejdsindkomster, altså af ekstraskatten, der betales, når en skatteyder går fra én (fuldtids) arbejdsindkomst til en ny og højere sådan. De danske skattereformer fra såvel 1985 som 1993 indeholdt lempelser af marginals-katten på høje og lave,

fulde arbejdsindkomster og rummede således klare elementer af skattereform af første generation.

Det økonomisk teoretiske rationale for disse reformer lå i høj grad i den nedbringelse af den traditionelle forvridning af arbejdstidsbeslutningen, som en (finansieret) lempelse af marginalbeskatningen indebærer. Effektivitetsgevinsten opnået via en påvirkning af arbejdstiden afhænger af størrelsen af arbejdstagernes (kompenserede) arbejdstimeelasticiteter (dvs. den enkeltes elasticitet i arbejdstid mht. til realløn efter skat). Da disse typisk estimeres til at være relativt små følger det, at effektivitetseffekterne ved den nævnte type skattereform også skulle være små.

Dette har i den akademiske verden og i praktisk skattepolitik ført opmærksomheden mod skattereformer af "anden generation", hvor det snarere er "deltagelsesskatten", altså den marginale beskatning, der hviler på en indkomstfremgang opnået ved at gå fra nul arbejdsindkomst (dvs. ingen indkomst eller indkomst opnået ved offentlig forsørgelse) til en typisk lav fuldtids arbejdsindkomst, der lempes. Det (beskedne) danske beskæftigelsesfradrag indført med skattepakken fra 2004 er et eksempel herpå.

Rationalet for denne type skattereform har i høj grad ligget i, at mens estimerede arbejdstimeelasticiteter som nævnt er relativt små, så er estimerede **deltagelses**elasticiteter (dvs. elasticiteter i den enkeltes tendens til deltagelse i arbejdsstyrken mht. den økonomiske nettogevinst ved at gå fra passiv forsørgelse til aktiv (lav) arbejdsindkomst) af betydelig størrelse. Følgelig skulle effektivitetsgevinsten ved en sænkelse af deltagelsesskatten også være betydelige.

Nærværende projekt sigter ikke på at anfægte begrundelserne for eller relevansen af, at opmærksomheden i nogen grad har rettet sig fra første til anden generationstype af skattereform. Men projektet sigter på at undersøge, hvorvidt en inddragelse af mobilitetsaspektet frem for en ren fokusering på timeaspektet giver anledning til en væsentlig opvurdering af effektivitetseffekterne af lempelser i marginals-katten på fulde arbejds-

indkomster. Dette skulle i givet fald revitalisere interessen for skattereformer af førstegenerationstypen.

Metode: Projektet rummer en teoretisk og en empirisk side.

Teoretisk søges der opstillet en simpel model, som udover inddragelsen af mobilitetsaspektet er traditionel byggende på optimerende adfærd og generel ligevægt. Modellen vil som nyskælse rumme en formulering af et samfundsøkonomisk behov for en løbende reallokering af arbejdskraften for at opnå så effektiv en ressourceudnyttelse som muligt. Det vil blive antaget, at stokastiske, lokale produktivitetstød giver anledning til et sådant behov. Der vil blive søgt udledt en simpel formel, der teoretisk angiver størrelsen af den effektivitetsgevinst, der opnås ved en given sænkning af marginalbeskatningen af arbejdsindkomst via den mobilitetsfremmende effekt heraf. Der søges altså efter en teoretisk pendant til den velkendte formel for effektivitetsgevinsten, der opnås ved en lempelse af marginalbeskatningen via arbejdstidseffekten. I den resulterende formel vil nødvendigvis komme til at indgå mobilitetselasticiteter, dvs. elasticiteter i den enkeltes tendens til jobskifte mht. den økonomiske nettogevinst efter marginal beskatning ved at foretage et jobskifte.

Med en sådan formel udledt vil projektet forsøge empirisk at kvantificere (i første omgang som groft skøn), af hvilken størrelsesorden de mobilitetsbaserede effektivitetsgevinster, der følger af en given marginalsattesænkning, er. Til dette formål vil der blive taget udgangspunkt i den danske IDA-database, som registrerer arbejdsindkomster og jobskift for et meget stort antal lønmodtagere. Det vil herudfra blive forsøgt at estimere mobilitetselasticiteter m.v. Heraf skulle en vurdering af størrelsesordenen af den mobilitetsbaserede effektivitetsgevinst af en given marginalskatteændring kunne beregnes. Denne størrelsesorden vil specielt blive sammenlignet med den tilsvarende empirisk baserede størrelsesorden af effektivitetsgevinsterne opnået gennem traditionelle timeeffekter. Formålet er at opnå en første grov kvantificering af, hvor stærkt inddragelsen af mobilitetsaspektet styrker begrundelserne for skattereformer af førstegenerationstypen.

Tidsplan og publikationer: Med støtte fra EPRU-netværket som ansøgt vil dette projekt i løbet af foråret 2006 kunne føre til færdiggørelse af mindst ét forskningspapir og fremsendelse heraf til et internationalt økonomisk tidsskrift med henblik på publicering. Afhængigt af udfaldet af den pågående forskning vil udarbejdelse af en eller flere artikler af formidlende karakter rettet mod et dansk publikum blive besluttet.

Hans Jørgen Whitta-Jacobsen
Professor